

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

АРГУНОВА Анна Михайлівна

УДК 349.22:336.225

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН
ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ**

Спеціальність 12.00.05 – трудове право;
право соціального забезпечення

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Науково-дослідному інституті правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
ЯРОШЕНКО Олег Миколайович,
Науково-дослідний інститут правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України, провідний
науковий співробітник.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
КОСТЮК Віктор Леонтійович,
Головне науково-експертне управління
Апарату Верховної Ради України,
заступник завідувача відділу;

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
ВАПНЯРЧУК Наталія Миколаївна,
Національна академія правових наук України,
провідний науковий співробітник управління
планування і координації правових досліджень в
Україні.

Захист відбудеться «29» квітня 2014 року о «12» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.46 Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 60.

З дисертацією можна ознайомитись в науковій бібліотеці ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 58, чит. зала № 12.

Автореферат розіслано «28» березня 2014 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

С. М. Черноус

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах докорінних змін, що нині відбуваються в Україні, виникає потреба спиратися на ті державні інституції, які мають бути провідниками ринкових реформ. Ключове місце серед них займають органи доходів і зборів, на які покладено завдання мобілізації коштів до централізованих фондів держави. Вказані органи є потужним інструментом управління економікою в умовах ринку. Від того, наскільки правильно побудована відповідна система, залежить ефективне функціонування всього ринкового господарства. Комплекс митних і податкових заходів істотно впливає на економічну діяльність господарюючих суб'єктів, стимулюючи фінансову та інвестиційну активність. Здавна робота митних і податкових органів є одним із найбільш важливих показників державності, проявом влади та яскравим свідченням економічного суверенітету.

Сьогодні проходження служби у розглядуваних органах регулюється великою кількістю нормативних документів, які належать як до актів трудового, так і адміністративного законодавства. Однак багато з них повною мірою не враховують специфіки відповідної служби, породжуючи серйозні проблеми у правозастосуванні, включаючи ускладнення комплектування професійними кадрами та нездорову морально-психологічну обстановку у трудових колективах.

Беззаперечною умовою належного виконання поставлених перед органами доходів і зборів завдань є сумлінна праця їх посадовців, що ґрунтується на засадах єдиноначальності й централізації управління, відповідальності за доручену справу й полягає в безумовному виконанні покладених на них службових обов'язків. Принцип відповідальності працівників цієї категорії полягає в тому, що вони відповідають за дії, вчинені як ними особисто, так і підлеглими за їх вказівкою. Вказані посадові особи зобов'язані: сумлінно виконувати свої службові обов'язки; своєчасно й точно виконувати рішення органів державної влади, розпорядження і вказівки керівників; відмовлятися від виконання доручень, що суперечать чинному законодавству; приймати рішення тільки в межах своїх повноважень та ін. Для ефективної трудової діяльності необхідним є створення не тільки організаційного, а й правового підґрунтя. Однак переважна більшість законодавчих актів не відповідають вимогам сьогодення. Вихід із цієї ситуації неможливий без серйозного наукового дослідження, що виступить фундаментом для вдосконалення законодавства, що регламентує трудові відносини посадовців органів доходів і зборів.

Теоретичним підґрунтям проведеної роботи послужили наукові праці таких учених-трудоників, як В. М. Андріїв, Н. Б. Болотіна, Н. М. Вапнярчук, О. О. Єршова, С. В. Іванов, С. О. Іванов, М. І. Іншин, В. Л. Костюк, С. С. Лукаш, М. В. Лушнікова, К. Ю. Мельник, Г.С. Скачкова, В. І. Процевський,

О. І. Процевський, А. М. Слюсар, О. С. Хохрякова, Г. І. Чанишева, І. І. Шамшина, В. І. Щербина, О. М. Ярошенко та ін. Однак, незважаючи на їх вагомні здобутки, відзначимо, що в Україні ще не провадилося комплексного дисертаційного дослідження, присвяченого правовому регулюванню трудових відносин саме посадовців органів доходів і зборів. Теоретична і прикладна значимість указаної проблеми, недостатня її розробленість наукою трудового права й зумовили вибір теми цієї дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Монографічне дослідження виконано в Науково-дослідному інституті правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України згідно з темою «Концептуальні засади правового забезпечення інноваційної політики України в контексті європейської інтеграції» (№ 0110U000882), затвердженої на період з 1 січня 2010 р. по 31 грудня 2014 р.

Мета і задачі дослідження. *Мета* поданої на захист наукової роботи полягає в тому, щоб на підставі доробку доктрини трудового права, порівняльного аналізу трудового законодавства України й зарубіжних держав, опрацювання вітчизняної правової традиції й вивчення правозастосовної практики охарактеризувати службу в органах доходів і зборів як особливий різновид трудової діяльності, класифікувати персонал цих органів, з'ясувати суттєві ознаки їх посадовців, розкрити сучасний стан правового впорядкування трудових відносин за їх участю й окреслити шляхи його вдосконалення.

Для досягнення окресленої мети були поставлені відповідні дослідницькі *задачі*:

- з'ясувати суттєві ознаки служби в органах доходів і зборів як особливого різновиду трудової діяльності й запропонувати дефініції вживаних у дисертації понять;
- окреслити найбільш актуальні проблеми, пов'язані з правовим забезпеченням служби в органах доходів і зборів;
- класифікувати персонал досліджуваних органів;
- визначити суттєві ознаки посадових осіб як особливої категорії персоналу органів доходів і зборів і розглянути їх зміст;
- перелічити етапи становлення й розвитку правової регламентації трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів в Україні, розкрити на їх специфіку;
- опрацювати зарубіжний досвід правового регулювання трудових відносин посадовців цих органів;
- систематизувати й удосконалити перелік випадків, коли особа не може бути прийнята на службу в органи доходів і зборів;
- висвітлити особливості проходження служби в зазначених органах;
- виробити науково-практичні рекомендації щодо основних напрямків удосконалення правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації посадовими особами органів доходів і зборів конституційного права на працю.

Предметом дослідження послужила система правових норм, що впорядковують трудові відносини за участю посадових осіб органів доходів і зборів.

Методи дослідження. Відповідно до мети й задач наукового дослідження у процесі роботи над дисертацією комплексно використовувалися загальні і спеціальні методи пізнання правових явищ.

Діалектичний метод послужив підґрунтям для розгляду служби в органах доходів і зборів як особливого різновиду трудової діяльності в її розвитку і взаємодії з іншими органами державної виконавчої влади. Оперування історико-правовим методом дослідження дозволило окреслити основні етапи генези правової традиції регулювання трудових відносин посадовців цих органів в Україні. Компаративістський метод застосовувався при порівняльному аналізі приписів вітчизняного й зарубіжного законодавства в досліджуваній царині. Метод класифікації став у нагоді при виділенні й характеристиці різних категорій персоналу служби органів доходів і зборів. Догматичний метод задіяно у процесі аналізу змісту норм чинного національного законодавства в досліджуваній сфері, при виявленні їх колізій і прогалин. Метод раціональної критики надав можливості сформулювати пропозиції щодо основних напрямків удосконалення правового впорядкування трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що представлена до захисту монографічна робота є першим у вітчизняній доктрині трудового права самостійним комплексним теоретичним опрацюванням теоретичних і практичних проблем правового регламентування трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів, у якому служба в цих органах розглянута як особливий різновид трудової діяльності, з'ясовано суттєві ознаки вказаної групи посадовців, проаналізовані тенденції розвитку відповідного законодавства в цій царині як в Україні (в різні історичні періоди її розвитку), так і в зарубіжних країнах, а також визначені й обґрунтовані інноваційні шляхи реформування відповідної сфери.

У межах проведеного дослідження одержані певні результати, що містять ознаки наукової новизни.

Уперше:

– проведено класифікацію персоналу органів доходів і зборів: посадові особи; податкова міліція; науково-педагогічні й наукові працівники навчальних закладів і науково-дослідних установ; адміністративно-технічний персонал; обслуговуючий персонал;

– встановлено суттєві ознаки посадових осіб органів доходів і зборів, що охоплюють: громадянство України; зайняття штатної посади в цих органах;

прийняття Присяги державного службовця; здатність посадовців за віком, освітньо-кваліфікаційним рівнем, станом здоров'я, досвідом роботи, діловими й моральними якостями виконувати покладені на органи доходів і зборів завдання, а на вказаних осіб – їх посадові функції; правовий статус цих осіб визначається Податковим і Митним кодексами України, а в нерегульованій ними частині – Законом України «Про державну службу», КЗпП України та іншими законодавчими актами; особа виконує свої посадові обов'язки від імені держави й за її дорученням, а держава, у свою чергу, контролює її діяльність. У передбачених законодавством випадках вона застосовує до посадовця засоби примусу; наявність обмежень, пов'язаних із прийняттям і проходженням служби в зазначених органах; присвоєння спеціального звання; оплата праці посадовців органів доходів і зборів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України;

– здійснено етапізацію правової регламентації трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів в Україні: 1-й (до 1917 р.) – зародження правового регулювання трудових відносин цих посадовців; 2-й (1917–1991 рр.) – формування радянського типу правового впорядкування трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів; 3-й (1991 р. – до сьогодні) – об'єднує два періоди: перший (1991–2012 рр.) – становлення правового регулювання трудових відносин цих посадовців у роки незалежності України і другий (2013 р. – до сьогодні) – правове регламентування трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів за часів адміністративної реформи й реформи державної служби;

– доведено необхідність розроблення і прийняття Закону України «Про службу в органах доходів і зборів», у якому слід визначити структуру системи досліджуваних органів як складової частини державної служби, правові, організаційні й фінансові засади їх діяльності, завдання, функції, повноваження і правовий статус їх посадовців і гарантії їх соціально-правового захисту. Розроблено структуру і внесені пропозиції щодо змістового наповнення цього законодавчого акта;

– сформульовано пропозицію законодавчо закріпити новий перелік випадків, коли особа не може бути прийнята на службу до органів доходів і зборів;

– аргументовано, що застосування комп'ютерних поліграфів у роботі органів доходів і зборів України і прийняття нормативно-правових актів щодо цього суперечать вимогам статей 3, 22, 24 Конституції, оскільки це зачіпає честь і гідність людини, безпосередньо не стосується її роботи чи посади, а у подальшому створює нездорове підґрунтя для дискримінації особи у сфері праці.

Удосконалено:

– аргументи щодо закономірності виокремлення служби в органах доходів і зборів як окремого різновиду державної служби;

– розуміння служби в цих органах як виду державної служби, що полягає у професійній діяльності придатних до неї за освітньо-кваліфікаційним рівнем, віком, станом здоров'я, діловими й моральними якостями громадян України, які обіймають посади в системі органів доходів і зборів, оскільки ця діяльність спрямована на формування й подальшу реалізацію державної політики в частині адміністрування податків, зборів, митних платежів і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, як і на здійснення контролю за додержанням податкового, митного та іншого законодавства.

Дістали подальшого розвитку:

– усвідомлення актуальних проблем, пов'язаних із правовим забезпеченням служби в органах доходів і зборів як особливого різновиду трудової діяльності;

– оцінка проходження служби в зазначених органах як керованого процесу, регулюючий вплив на який мають як правові норми, так і чинники організаційного порядку;

– обґрунтування того, що сутність службової дисципліни, обов'язки посадових осіб досліджуваних органів щодо її дотримання, види й порядок застосування заохочень і дисциплінарних стягнень, права керівників щодо їх застосування, а також порядок оскарження дисциплінарних стягнень повинен визначати Дисциплінарний статут органів доходів і зборів України.

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що отримані за результатами проведеного дослідження висновки і сформульовані пропозиції можуть бути використані:

а) у науково-дослідницькій роботі – для подальшого вивчення теоретичних і практичних проблем реалізації посадовими особами органів доходів і зборів свого конституційного права на працю;

б) у правотворчості – у процесі вдосконалення чинного КЗпП України, Податкового кодексу України, Митного кодексу України й підзаконних нормативно-правових актів, прийнятих на їх розвиток. Авторські рекомендації стануть у нагоді при розробленні і прийнятті нового Трудового кодексу України й Закону України «Про службу в органах доходів і зборів»;

в) у правозастосуванні – під час практичної діяльності суддів, органів державного нагляду й контролю за додержанням законодавства про працю, посадових осіб органів доходів і зборів та інших суб'єктів правозастосування;

г) у навчальному процесі – у вищих і спеціальних юридичних закладах освіти у процесі освоєння навчальних дисциплін «Трудове право України», «Трудовий договір», «Правове регулювання праці державних службовців», при підготовці відповідних глав підручників, навчальних посібників, курсів лекцій, а також при проведенні семінарських занять зі студентами й для написання ними рефератів, курсових і дипломних робіт.

Апробація результатів дисертації. Висновки й результати, отримані в ході дослідження, обговорювалися на засіданнях відділень і вченої ради

Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України, а також оприлюднені на науково-теоретичних і науково-практичних конференціях: «Правове забезпечення соціальної сфери» (м. Одеса, 2013 р.); «Трудове законодавство: шляхи реформування» (м. Харків, 2013 р.); «Правова доктрина – основа формування правової системи держави» (м. Харків, 2013 р.).

Публікації. Основні результати дослідження знайшли відбиття у восьми публікаціях, з яких чотири статті у наукових фахових виданнях України, одна – в іноземному виданні, а також тези трьох доповідей і повідомлень на вказаних наукових конференціях.

Структура роботи зумовлена об'єктом і предметом дослідження, відображає його мету і задачі. Рукопис складається з переліку умовних скорочень, вступу, 3-х розділів, що об'єднують 7 підрозділів, з висновків і списку використаних джерел, що включає 221 найменування. Загальний обсяг роботи становить 219 сторінок, з яких основного тексту – 196 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами, охарактеризовано мету, задачі, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, наведено дані про їх апробацію і впровадження, а також інформація щодо публікацій.

Розділ 1 «Посадові особи органів доходів і зборів – суб'єкти трудового права» містить 3 підрозділи.

У *підрозділі 1.1 «Служба в органах доходів і зборів як особливий різновид трудової діяльності»* обґрунтовується, що служба в органах доходів і зборів – це вид державної служби, що полягає у професійній діяльності придатних до неї за освітньо-кваліфікаційним рівнем, віком, станом здоров'я, діловими й моральними якостями громадян України, які обіймають посади в системі органів доходів і зборів. Ця діяльність спрямована на формування й подальшу реалізацію державної політики в частині адміністрування податків, зборів, митних платежів і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також на здійснення контролю за додержанням податкового, митного та іншого законодавства.

До найбільш актуальних проблем, пов'язаних з правовим забезпеченням служби в зазначених органах як особливого різновиду трудової діяльності, належать:

а) відсутність довгострокової програми розвитку служби в органах доходів і зборів;

б) непослідовність реформування як державної служби загалом, так і служби в розглянутих органах, зокрема;

в) слабкість механізму взаємодії між громадянським суспільством та органами доходів і зборів;

г) потреба подальшої диференціації умов вступу і проходження служби в цих органах різних категорій її посадовців;

г) недосконалість процедур оцінювання результатів трудової діяльності персоналу органів доходів і зборів, присвоєння їм рангу і просування по службі;

д) брак дійових механізмів стимулювання трудової діяльності посадовців цих органів;

е) низька ефективність системи підвищення рівня професійної компетентності персоналу органів доходів і зборів.

У підрозділі 1.2 «Персонал органів доходів і зборів» здобувачка виходить із того, що персоналом органів доходів і зборів є організація працівників, які виконують покладені на них трудові функції в органах доходів і зборів на підставі трудового договору.

Персонал органів доходів і зборів складають:

– посадові особи, які є суб'єктами трудового права. Адже вступ на державну службу є результатом реалізації людиною конституційного права на працю і права на рівний доступ до державної служби. Громадянин України, володіючи конституційним правом вільно обирати рід трудової діяльності, обирає службу в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або в їх апараті, що відбувається не примусово, а в добровільному порядку на підставі вільного волевиявлення;

– податкова міліція;

– науково-педагогічні й наукові працівники навчальних закладів і науково-дослідних установ;

– адміністративно-технічний персонал;

– обслуговуючий персонал.

У підрозділі 1.3 «Поняття і суттєві ознаки посадових осіб органів доходів і зборів» встановлено, що до суттєвих ознак посадових осіб органів доходів і зборів належать: громадянство України; зайняття штатної посади в одному з органів доходів і зборів; прийняття Присяги державного службовця; здатність їх посадовців за віком, освітньо-кваліфікаційним рівнем, станом здоров'я, досвідом роботи, діловими й моральними якостями виконувати покладені на ці органи завдання, а на вказаних осіб – їх посадові функції; правовий статус цих осіб визначається Податковим і Митним кодексами України, а в неврегульованій ними частині – Законом України «Про державну службу», КЗпП України та іншими законодавчими актами; особа виконує свої посадові обов'язки від імені держави й за її дорученням, а держава, у свою чергу, контролює її діяльність у передбачених законодавством випадках вона застосовує до посадовця засоби примусу; наявність обмежень, пов'язаних із прийняттям і проходженням служби в зазначених органах; присвоєння спеціального звання; оплата праці посадових осіб органів доходів і зборів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Посадова особа органів доходів і зборів – це громадянин України, який обіймає штатну посаду в органі доходів і зборів, прийняв Присягу державного службовця, отримав спеціальне звання, оплата праці якого провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України й на якого законодавством покладено безпосереднє виконання завдань указаних органів, організаційне, юридичне, кадрове, фінансове й матеріально-технічне забезпечення діяльності органів доходів і зборів.

Розділ 2 «Порівняльне дослідження правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів» включає 2 підрозділи.

У підрозділі 2.1 «Правова традиція регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів в Україні: особливості генези» стверджується, що, будучи соціальним інститутом, служба в органах доходів і зборів в Україні є історично сформованою організацією спільної діяльності осіб, які працюють у досліджуваних органах. Вона тісно пов'язана і взаємодіє з іншими інститутами суспільства й держави. Механізм такої взаємодії має структурно-функціональний характер, що дозволяє державі, спираючись на службу в органах доходів і зборів, формувати й у подальшому реалізовувати державну політику в частині адміністрування податків, зборів, митних платежів і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також здійснювати контроль за додержанням податкового, митного та іншого законодавства. Якість побудови вказаних органів держави є відбиттям її економічного, політичного, соціального й демократичного стану. Без поглибленого вивчення історичного аспекту становлення й розвитку правової традиції впорядкування трудових відносин посадовців цих органів неможливо реально оцінити сучасний стан їх розвитку, прослідкувати їх еволюцію, правовий статус і надати рекомендації щодо його вдосконалення.

Авторка виділила такі етапи становлення й розвитку нормативного врегулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів в Україні:

– 1-й (до 1917 р.) – зародження правового регламентування трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів: а) поступово вибудовується спеціальний державний фіскальний апарат – спочатку відокремлений, а згодом у складі фінансового відомства; б) запроваджується кваліфікаційний відбір кандидатів, їх стажування й ротація; в) формуються основні засади прийняття на митну й податкову служби та її проходження; г) систематизуються посадові права й обов'язки службовців цих органів; ґ) закріплюються правила їх поведінки; д) службовцям забороняється вимагати й отримувати подарунки грошима, речами або послугами;

– 2-й (1917–1991 рр.) – формування радянського типу правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів: а) митні й податкові органи не є відокремленими, а знаходяться у безпосередньому підпорядкуванні центральних органів державної виконавчої влади; б) трудові відносин цієї категорії працівників упорядковуються КЗпП а актами трудового

законодавства, прийнятими в його розвиток; в) систематизуються обмеження й заборони при прийнятті на службу і при її проходженні; г) посадовим особам установлюються персональні звання; г) оплата їх праці відбувається за рахунок держави; д) спеціального нормативного закріплення зазнають службова дисципліна й режим робочого часу.

– 3-й (1991 р. – до сьогодні) об'єднує 2 періоди:

а) перший (1991–2012 рр.) полягає у становленні правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів у роки незалежності України: (а) структурна перебудова державної податкової й митної служби, що передбачає формування й діяльність структурних підрозділів цих органів за функціональним принципом; (б) надання вказаних державним органам статусу центрального органу виконавчої влади; (в) виокремлення посадових осіб з решти працівників податкових і митних органів; (г) запровадження спеціального порядку прийняття і звільнення зі служби; (г) встановлення порядку проходження митної служби, що знаходить закріплення у Митному кодексі України, а податкової служби – в Законі України «Про державну податкову службу в Україні», який визначив статус державної податкової служби, її функції і правові засади діяльності; (д) поступове розширення обмежень і заборон при прийнятті на службу і при її проходженні; (е) затвердження Дисциплінарного статуту митної служби України, в якому визначено суть службової дисципліни, її забезпечення й додержання, права й обов'язки посадовців митної служби України, а також види й порядок застосування заохочень і дисциплінарних стягнень; (є) запровадження відомчої системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації цієї категорії працівників; (ж) удосконалення системи соціального захисту (житлове забезпечення, медичне забезпечення й охорона здоров'я, пенсійне забезпечення, гарантії охорони праці, відшкодування державою шкоди, завданої посадовим особам);

б) другий (2013 р. – до сьогодні) охоплює правове регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів за часів адміністративної реформи й реформи державної служби, а саме: (а) визначення правового статусу посадовців органів доходів і зборів Податковим і Митним кодексами України, а в неврегульованій ними частині – Законом України «Про державну службу», КЗпП України та іншими законодавчими актами; (б) втрата чинності Дисциплінарним статутом митної служби України; (в) подальше вдосконалення системи проходження служби в органах доходів і зборів (прийняття на службу до цих органів, обмеження, пов'язані з проходженням державної служби посадовими особами, їх спеціальні звання та ін.).

У підрозділі 2.2 «Зарубіжний досвід правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів» підкреслюється, що служба в органах доходів і зборів зарубіжних держав є особливим різновидом державної служби громадян, які здійснюють професійну діяльність з реалізації завдань і повноважень цих органів.

Законодавство про службу в органах доходів і зборів ґрунтується на Конституції країни і складається з Митного й Податкового кодексів, спеціального закону, який закріплює правила служби в цих органах. Ці законодавчі акти регулюють відносини, пов'язані з організацією і здійсненням служби в органах доходів і зборів, з правовим статусом осіб, які обіймають посади в них, з особливостями проходження і припинення служби та ін. Питання, що стосуються трудових відносин посадових осіб, цими законодавчими актами не регламентовані, бо їх упорядковує трудове законодавство.

Посадовцями органів доходів і зборів є громадяни України, які обіймають посади в цих органах, мають спеціальні звання й забезпечують від імені держави виконання їх завдань і повноважень у сферах податкової й митної політики. На службу приймаються 18-річні особи, здатні за станом здоров'я, рівнем освіти, професійними й моральними якостями виконувати покладені на них службові функції. Ніхто не вправі втручатися в законну діяльність посадовців органів доходів і зборів, а невиконання їх законних вимог, перешкоджання виконанню ними своїх службових обов'язків, зневага до їх честі чи гідності, насильство або посягання на їх життя, здоров'я чи майно тягнуть за собою юридичну відповідальність.

Посадові особи органів доходів і зборів не вправі: (а) займатися іншою оплачуваною діяльністю, окрім наукової, педагогічної і творчої; (б) поєднувати службу з виконанням депутатських обов'язків; (в) займатися підприємницькою діяльністю або бути членом органу управління комерційної організації; (г) бути уповноваженим третіх осіб в органах доходів і зборів; (ґ) використовувати в неслужбових цілях матеріально-технічні засоби, а також службову інформацію цих органів; (д) отримувати від інших осіб подарунки, грошові суми або послуги за виконання своїх службових обов'язків; (е) використовувати своє службове положення в інтересах партій чи громадських об'єднань.

Основні підстави припинення посадовою особою служби в органах доходів і зборів: за власним бажанням; закінчення строку трудового договору (контракту); досягнення граничного віку; втрата громадянства; визнання у встановленому законом порядку недієздатним або безвісно відсутнім; у зв'язку зі службовою невідповідністю за станом здоров'я або за результатами атестації; у разі непридатності до служби що виявилось за результатами випробування; недотримання обмежень, пов'язаних з перебуванням на службі; систематичне або грубе порушення службової дисципліни; засудження за злочин на підставі вироку суду, що набрав сили; скорочення штатів.

Розділ 3 «Сучасний стан правового трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів та основні напрямки його вдосконалення» складається з 2-х підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Особливості проходження служби в органах доходів і зборів» обстоюється позиція, що проходження служби в органах доходів і зборів

– це керований процес, регулюючий вплив на який мають як правові норми, так і чинники організаційного порядку. Вивчення цих сторін кар'єрного процесу в сукупності не тільки теоретично важливе, а й практично необхідне, оскільки без урахування їх органічної єдності неможливо правильно й виважено будувати кадровий складник державної політики в частині адміністрування податків, зборів, митних платежів і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Тільки послідовне дотримання правових норм, а також урахування чинників організаційного порядку дозволять у повному обсязі реалізувати державницький підхід у роботі з кадрами й забезпечити прийняття на посади в органах доходів і зборів, а у подальшому просування на вищі посади професійно більш підготовлених, компетентних і морально стійких громадян, а також формування ефективного кадрового резерву на ці посади. Як вбачається, службова кар'єра, тобто просування по службі, є однією зі стадій проходження служби в цих органах. Кар'єру слід розуміти як проходження служби в розглядуваних органах з урахуванням: (а) підвищення по групах (від групи V до групи I); (б) підвищення по спеціальних званнях (від молодшого інспектора податкової й митної справи до дійсного державного радника податкової й митної справи); (в) просування шляхом зайняття вищої посади на конкурсних засадах або в результаті досягнення найкращих показників у роботі, прояву ініціативи, постійного підвищення свого професійного рівня; (г) зарахування до кадрового резерву.

З метою поліпшення кадрового складу органів доходів і зборів і з урахуванням зарубіжного досвіду, рекомендується законодавчо закріпити перелік випадків, коли особа не може бути прийнята на службу до цих органів: відсутність громадянства України або наявність подвійного громадянства; наявність підтвердженого медичним висновком захворювання, що перешкоджає проходженню служби в органах доходів і зборів; подання підроблених документів або свідомо помилкових відомостей при вступі на службу; визнання рішенням суду недієздатності особи або її обмеженої дієздатності; наявність не погашеної або не знятої в установленому законом порядку судимості за вчинення умисного злочину; позбавлення особи судом права займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, або обіймати відповідні посади; якщо особа зазнала адміністративного стягнення за корупційне правопорушення – протягом одного року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили; звільнення в минулому з органів доходів і зборів за дії, що дискредитують особу; зайняття іншою оплачуваною діяльністю, крім викладацької, наукової і творчої, а також медичної практики; виконання повноважень народного депутата України; входження до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів або наглядової ради підприємства чи організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі або територіальній громаді, і представляють інтереси держави чи

територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації); порушення вимоги законодавства щодо обмеження роботи близьких осіб.

У підрозділі 3.2 «Основні напрямки вдосконалення правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів» здобувачкою доводиться, що з метою систематизації правового регулювання й покращання правозастосовної практики необхідно розробити і прийняти Закон України «Про службу в органах доходів і зборів», у якому визначити структуру системи органів доходів і зборів як складової частини державної служби, правові, організаційні й фінансові засади їх діяльності, завдання, функції, повноваження і правовий статус посадових осіб цих органів і гарантії їх соціально-правового захисту.

Запропоновано структуру і змістове наповнення проекту Закон України «Про службу в органах доходів і зборів»:

Розділ I. «Загальні положення» зі статтями: сфера дії Закону; визначення основних термінів уживаних у Законі; система органів доходів і зборів; завдання органів доходів і зборів; функції органів доходів і зборів; фінансове й матеріально-технічне забезпечення органів доходів і зборів; принципи служби в органах доходів і зборів; законодавство про службу в органах доходів і зборів.

Розділ II. «Персонал органів доходів і зборів»: кадровий склад органів доходів і зборів; посадові особи органів доходів і зборів; права посадових осіб органів доходів і зборів; обов'язки посадових осіб органів доходів і зборів; урегулювання конфлікту інтересів посадовців органів доходів і зборів; декларування майнового стану, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру посадових осіб органів доходів і зборів; оскарження рішень і дій органів доходів і зборів та їх посадових осіб; відповідальність посадових осіб органів доходів і зборів; адміністративно-технічний та обслуговуючий персонал органів доходів і зборів.

Розділ III. «Проходження служби в органах доходів і зборів»: вимоги, що пред'являються до посадових осіб органів доходів і зборів; обмеження щодо вступу на службу в органи доходів і зборів; порядок прийняття на службу в органи доходів і зборів; конкурс на зайняття вакантних посад в органах доходів і зборів; випробування при прийнятті на роботу в органи доходів і зборів; спеціальні звання посадових осіб органів доходів і зборів; переведення, переміщення і зміна суттєвих умов праці посадових осіб органів доходів і зборів; робочий час і час відпочинку посадових осіб органів доходів і зборів; обмеження, пов'язані з перебуванням на службі в органах доходів і зборів; оцінювання результатів службової діяльності посадових осіб органів доходів і зборів; заохочення за успіхи в роботі посадових осіб органів доходів і зборів; відсторонення від виконання повноважень за посадою працівників органів доходів і зборів; дисциплінарна відповідальність посадових осіб органів доходів і зборів; матеріальна відповідальність посадових осіб органів доходів і зборів;

навчання й підвищення кваліфікації персоналу органів доходів і зборів; стажування посадових осіб органів доходів і зборів; підстави припинення служби в органах доходів і зборів; припинення служби в органах доходів і зборів за ініціативою суб'єкта призначення.

Розділ IV. «Соціальний захист посадових осіб органів доходів і зборів»: відпустки посадових осіб органів доходів і зборів; оплата праці посадових осіб органів доходів і зборів; соціально-побутове забезпечення й гарантії, що надаються посадовим особам органів доходів і зборів і членам їх сімей; пенсійне забезпечення і грошова допомога посадових осіб органів доходів і зборів.

Розділ V. «Професійна освіта й науково-дослідницька діяльність»: система професійної освіти в органах доходів і зборів; науково-дослідницька діяльність в органах доходів і зборів; особливості правового статусу осіб, які навчаються у спеціалізованому вищому навчальному закладі органів доходів і зборів; фінансування професійної освіти й науково-дослідницької діяльності органів доходів і зборів.

Розділ VI. «Прикінцеві положення».

У перспективі сутність службової дисципліни, її дотримання, обов'язки посадових осіб органів доходів і зборів, види й порядок застосування заохочень і дисциплінарних стягнень, права керівників щодо застосування останніх, а також порядок оскарження таких стягнень мають визначатися Дисциплінарним статутом органів доходів і зборів України.

ВИСНОВКИ

У рукопису подано теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, що полягало в тому, щоб на підставі доробку доктрини трудового права, порівняльного аналізу трудового законодавства України й зарубіжних держав, опрацювання вітчизняної правової традиції, вивчення правозастосовної практики охарактеризувати службу в органах доходів і зборів як особливий різновид трудової діяльності, класифікувати персонал цих органів, з'ясувати суттєві ознаки їх посадовців, означити сучасний стан правового регулювання трудових відносин за їх участю й окреслити шляхи його вдосконалення. У результаті дослідження сформульовано нижченаведені основні висновки.

1. Служба в органах доходів і зборів – це вид державної служби, що полягає у професійній діяльності придатних до неї за освітньо-кваліфікаційним рівнем, віком, станом здоров'я, діловими й моральними якостями громадян України, які обіймають посади в системі органів доходів і зборів, спрямованій на формування й подальшу реалізацію державної політики в частині адміністрування податків, зборів, митних платежів і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також на здійснення контролю за додержанням податкового, митного та іншого законодавства.

2. Виокремлення служби в органах доходів і зборів як окремого різновиду державної служби є закономірним, бо без неї неможливою є реалізація таких основних напрямів державної політики з питань національної безпеки в економічній сфері, як-от: (а) забезпечення умов для сталого економічного зростання й підвищення конкурентоспроможності національної економіки; (б) прискорення прогресивних структурних та інституціональних змін в економіці, поліпшення інвестиційного клімату, досягнення ефективності інвестиційних процесів; (в) стимулювання випереджувального розвитку наукоємних високотехнологічних виробництв; (г) подолання тінізації економіки через реформування податкової системи, оздоровлення фінансово-кредитної сфери і припинення відпливу капіталів за кордон, зменшення позабанківського обігу грошової маси; (д) забезпечення збалансованого розвитку бюджетної сфери, внутрішньої й зовнішньої захищеності національної валюти, її стабільності, захисту інтересів вкладників і фінансового ринку.

3. До найбільш актуальних проблем, пов'язаних із правовим забезпеченням служби в органах доходів і зборів як особливого різновиду трудової діяльності, належать: (а) брак довгострокової програми розвитку служби в цих органах; (б) непослідовність реформування як державної служби загалом, так і служби в органах доходів і зборів, зокрема; (в) слабкість механізму взаємодії між громадянським суспільством і органами доходів і зборів; (г) потреба подальшої диференціації умов вступу і проходження служби в цих органах різних категорій її працівників; (д) недосконалість процедури оцінювання результатів трудової діяльності персоналу органів доходів і зборів, присвоєння їм рангу і просування по службі; (е) брак дійових механізмів стимулювання трудової діяльності працівників цих органів; (ж) низька ефективність системи підвищення рівня професійної компетентності персоналу органів доходів і зборів.

4. Персонал органів доходів і зборів складають: (а) посадові особи, які є суб'єктами трудового права, оскільки вступ на державну службу є результатом реалізації людиною конституційного права на працю і права на рівний доступ до державної служби. Громадянин України, володіючи конституційним правом вільно обирати рід трудової діяльності, обирає службу в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті, що відбувається не примусово, а в добровільному порядку на підставі вільного волевиявлення; (б) податкова міліція; (в) науково-педагогічні й наукові працівники навчальних закладів і науково-дослідних установ; (г) адміністративно-технічний персонал; (д) обслуговуючий персонал.

5. До суттєвих ознак посадових осіб органів доходів і зборів належать: (а) громадянство України; (б) зайняття штатної посади в одному із цих органів; (в) прийняття Присяги державного службовця; (г) здатність за віком, освітньо-кваліфікаційним рівнем, станом здоров'я, досвідом роботи, діловими й моральними якостями виконувати покладені на органи доходів і зборів завдання, а на цих осіб – посадові обов'язки; (д) правовий статус указаних осіб

визначається Податковим і Митним кодексами України, а в неврегульованій ними частині – Законом України «Про державну службу», КЗпП України та іншими законодавчими актами; (д) посадовець виконує свої посадові обов'язки від імені держави й за її дорученням, а остання контролює його діяльність, а в передбачених законодавством випадках застосовує до нього засоби примусу; (е) наявність обмежень, пов'язаних із прийняттям і проходженням служби в органах доходів і зборів; (є) присвоєння спеціального звання; (ж) оплата праці цих посадовців здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

6. Генеза правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів в Україні включає певні етапи: (а) 1-й (до 1917 р.) – зародження правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів; (б) 2-й (1917–1991 рр.) – формування радянського типу правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів; (в) 3-й (1991 р. – до сьогодні), що об'єднує 2 періоди: перший (1991–2012 рр.) – становлення правового регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів у роки незалежності України і другий (2013 р. – до сьогодні) – правове регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів за часів адміністративної реформи й реформи державної служби.

7. Проходження служби в органах доходів і зборів є керованим процесом, регулюючий вплив на який мають як правові норми, так і чинники організаційного порядку. Вивчення цих сторін кар'єрного процесу в сукупності не тільки теоретично важливе, а й практично необхідне, оскільки без урахування їх органічної єдності неможливо правильно й виважено будувати кадровий складник державної політики в частині адміністрування податків, зборів, митних платежів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Тільки послідовне дотримання правових норм, а також урахування чинників організаційного порядку дозволять у повному обсязі реалізувати державницький підхід у роботі з кадрами й забезпечити прийняття на посади в органах доходів і зборів, а в подальшому просування на вищі посади професійно більш підготовлених, компетентних і морально стійких громадян і формування ефективного кадрового резерву на ці посади.

8. З метою поліпшення кадрового складу органів доходів і зборів і з урахуванням зарубіжного досвіду рекомендується законодавчо закріпити перелік умов, за яких особа не може бути прийнята на цю службу: (а) відсутність громадянства України або наявність подвійного громадянства; (б) наявність підтвердженого медичним висновком захворювання, що перешкоджає проходженню служби в органах доходів і зборів; (в) подання підроблених документів або свідомо помилкових відомостей при вступі на службу; (г) визнання рішенням суду недієздатності особи або її обмеженої дієздатності; (г) наявність непогашеної або не знятої в установленому законом порядку судимості за вчинення умисного злочину; (д) позбавлення особи судом права займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, або

обіймати відповідні посади; (е) якщо особа зазнавала адміністративного стягнення за корупційне правопорушення – протягом одного року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили; (є) звільнення в минулому з органів доходів і зборів за дії, що дискредитують особу; (ж) зайняття іншою оплачуваною діяльністю, крім викладацької, наукової і творчої, а також медичної практики; (з) виконання повноважень народного депутата України; (и) входження до складу правління, інших виконавчих або контрольних органів чи наглядової ради підприємства або організації, що мають на меті одержання прибутку, крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, і представляють інтереси держави або територіальній громаді в раді (спостережній раді) чи в ревізійній комісії господарської організації; (і) порушення вимоги законодавства щодо обмеження роботи близьких осіб.

9. Інструкцію щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі Міністерства доходів і зборів України, затверджену наказом Міндоходів від 2 серпня 2013 р., №329, вважаємо такою, що суперечить вимогам статей 3, 22, 24 Конституції України. Адже застосування поліграфів зачіпає честь і гідність людини, безпосередньо не стосуються її роботи чи посади, а в подальшому створює підґрунтя для дискримінації у сфері праці. Також слід враховувати, що за ст. 93 Основного Закону виключно законами України визначаються права та свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, основні обов'язки громадянина й засади регулювання праці.

10. З метою систематизації правового регулювання й покращання правозастосовної практики необхідно розробити і прийняти Закон України «Про службу в органах доходів і зборів», у якому визначити: (а) структуру системи органів доходів і зборів як складової частини державної служби, (б) правові, організаційні й фінансові засади їх діяльності, (в) завдання, функції й повноваження і правовий статус їх посадових осіб і (г) гарантії їх соціально-правового захисту. Розроблено структуру і внесено пропозиції щодо змістового наповнення цього законодавчого акта.

11. У перспективі сутність службової дисципліни, її дотримання, обов'язки посадових осіб органів доходів і зборів, види й порядок застосування заохочень і дисциплінарних стягнень, права керівників щодо застосування останніх, а також порядок оскарження таких стягнень мають визначатися Дисциплінарним статутом органів доходів і зборів України.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Аргунова А.М. Заохочення посадових осіб податкової міліції / А.М. Аргунова // Актуальні проблеми права: теорія і практика: зб. наук. пр. / за ред. Л.І. Лазор. – Луганськ : Вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля, 2013. – № 26. – С. 132–137.

2. Аргунова А.М. Трудові правовідносини у сфері державної служби / А.М. Аргунова // Актуальні проблеми права: теорія і практика: зб. наук. пр. / за ред. Л.І. Лазор. – Луганськ : Вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля, 2013. – № 27. – С. 99–104.

3. Аргунова А.М. Підвищення кваліфікації працівників Міністерства доходів і зборів України / А.М. Аргунова // Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: Ю.Г. Барабаш та ін. – Х. : Право, 2013. – Вип. 26. – С. 250–260.

4. Аргунова А.М. Персонал органів доходів і зборів / А.М. Аргунова // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – Одеса : Юрид. літ., 2014. – Вип. 70. – С. 112–117.

5. Аргунова А.М. Понятие и существенные признаки должностных лиц органов доходов и сборов Украины / А.М. Аргунова // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – Курск : Редакция журн. научн. публик. аспирант. и докторант., 2013. – № 12 (90). – С. 90–94.

6. Аргунова А.М. Деякі питання укладення трудового договору з державними службовцями / А.М. Аргунова // Правове забезпечення соціальної сфери: зб. матер. IV Міжнар. наук. конф. студентів, аспірантів та молодих учених (м. Одеса, 23 березня 2013 р.) / за заг. ред. Г.І. Чанишевої. – Одеса : Фенікс, 2013. – С. 13–15.

7. Аргунова А.М. Заохочення як захід забезпечення службової дисципліни посадових осіб податкової міліції / А.М. Аргунова // Трудове законодавство: шляхи реформування: матер. II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 12 квітня 2013 р.); за заг. ред. К.Ю. Мельника. – Х. : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2013. – С. 251–254.

8. Аргунова А.М. До питання звільнення державного службовця за порушення присяги / А.М. Аргунова // Правова доктрина – основа формування правової системи держави: матер. Міжн. наук.-практ. конф. «Правова доктрина – основа формування правової системи держави», присвяч. 20-річчю НАПрН України та обговор. п'ятитомної моногр. «Правова доктрина України» (м. Харків, 20–21 листопада 2013 р.). – Х. : Право, 2013. – С. 747–749.

АНОТАЦІЯ

Аргунова А.М. Правове регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України. – Київ, 2014.

У дослідженні доведено, що служба в органах доходів і зборів – це вид державної служби, що полягає у професійній діяльності придатних до неї за

освітньо-кваліфікаційним рівнем, віком, станом здоров'я, діловими й моральними якостями громадян України, які обіймають посади в системі цих органів. Ця діяльність спрямована на формування й подальшу реалізацію державної політики в частині адміністрування податків, зборів, митних платежів і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також на здійснення контролю за додержанням податкового, митного та іншого законодавства.

До суттєвих ознак посадових осіб органів доходів і зборів належать: громадянство України; зайняття штатної посади в певному органі доходів і зборів; прийняття Присяги державного службовця; здатність за віком, освітньо-кваліфікаційним рівнем, станом здоров'я, досвідом роботи, діловими й моральними якостями виконувати покладені на ці органи завдання, а на зазначених осіб – посадові обов'язки; правовий статус цих осіб визначається Податковим і Митним кодексами України, а в неврегульованій ними частині – Законом України «Про державну службу», КЗпП України та іншими законодавчими актами; особа виконує свої посадові обов'язки від імені держави й за її дорученням, а остання контролює її діяльність, а у випадках, передбачених законодавством, застосовує до неї засоби примусу; наявність обмежень, пов'язаних із прийняттям і проходженням служби в указаних органах; присвоєння спеціального звання; оплата праці посадовця здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Аргументовано необхідність розроблення і прийняття Закону України «Про службу в органах доходів і зборів», у якому пропонується визначити структуру системи розглядуваних органів як складової частини державної служби, правові, організаційні й фінансові засади їх діяльності, завдання, функції, повноваження, правовий статус посадових осіб цих органів, а також гарантії їх соціально-правового захисту. Розроблено структуру і внесено пропозиції щодо змістового наповнення цього законодавчого акта.

Ключові слова: трудовий договір, трудові відносини, державна служба, служба в органах доходів і зборів, персонал органів доходів і зборів, посадова особа органів доходів і зборів, прийняття на службу, проходження служби, припинення служби.

АННОТАЦІЯ

Аргунова А.М. Правовое регулирование трудовых отношений должностных лиц органов доходов и сборов. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.05 – трудовое право; право социального обеспечения. – Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко Министерства образования и науки Украины. – Киев, 2014.

В исследовании доказано, что служба в органах доходов и сборов – это вид государственной службы, которая заключается в профессиональной

деятельности пригодных к ней за образовательно-квалификационным уровнем, возрастом, состоянием здоровья, деловыми и моральными качествами граждан Украины, которые занимают должности в системе этих органов. Их деятельность направлена на формирование и последующую реализацию государственной политики в части администрирования налогов, сборов, таможенных платежей и единого взноса на общеобязательное государственное социальное страхование, а также на осуществление контроля за соблюдением налогового, таможенного и другого законодательства.

Персонал органов доходов и сборов составляют: должностные лица, налоговая милиция, научно педагогические и научные работники учебных заведений и научно-исследовательских учреждений, административно-технический и обслуживающий персонал. К существенным признакам этих лиц относятся: гражданство Украины; занятие штатной должности в органе доходов и сборов; принятие Присяги государственного служащего; способность по возрасту, образовательно-квалификационному уровню, состоянию здоровья, опыту работы, деловым и моральным качествам выполнять возложенные на рассматриваемые органы задачи, а на этих лиц – должностные обязанности; правовой статус должностных лиц определяется Налоговым и Таможенным кодексами Украины, а в неурегулированной ими части – Законом Украины «О государственной службе», КЗпП Украины и иными законодательными актами; лицо исполняет свои должностные обязанности от имени государства и по его поручению, а последнее контролирует его деятельность, а в случаях, предусмотренных законодательством, применяет к нему принудительные меры; наличие ограничений, связанных с принятием и прохождением службы в этих органах; присвоение специального звания; оплата труда должностного лица осуществляется за счет средств Государственного бюджета Украины.

Аргументирована необходимость разработки и принятия Закон Украины «О службе в органах доходов и сборов», в котором предлагается определить структуру системы органов доходов и сборов как составной части государственной службы, правовые, организационные и финансовые основы их деятельности, задания, функции и полномочия, правовой статус их должностных лиц, а также гарантии социально-правовой защиты последних. Разработана структура и внесены предложения по содержательному наполнению указанного законодательного акта.

В перспективе сущность служебной дисциплины, обязанности должностных лиц органов доходов и сборов относительно ее соблюдения, виды и порядок применения поощрений и дисциплинарных взысканий, права руководителей в части их наложения, а также порядок обжалования дисциплинарных взысканий должен определять Дисциплинарный устав органов доходов и сборов Украины.

Ключевые слова: трудовой договор, трудовые отношения, государственная служба, служба в органах доходов и сборов, персонал органов доходов и сборов, должностное лицо органов доходов и сборов, принятие на службу,хождение службы, прекращение службы.

ANNOTATION

Argunova A. M. Legal regulation of the labor relations of the officials of the income and charges bodies – *The manuscript.*

Dissertation for a candidate's academic degree of legal sciences on specialty 12.00.05 – labor law; social security law. – Taras Shevchenko National University of Kyiv of the Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2014.

In the research it has been proved that service in the income and charges bodies is one of the kinds of the civil service that consists in professional activity according to educational qualification level, age, health, business and moral qualities of the Ukrainian citizens suitable to this service, holding positions in the system of the income and charges bodies, aimed at the formation and further realization of the state policy in the administration of taxes, fees, customs duties and a single fee for compulsory state social insurance and also control over compliance with tax and customs and other legislation. To the essential features of the officials of the income and charges bodies belong the following: citizenship of Ukraine; occupying permanent positions in the income and charges bodies; administration of the Oath of the civil servant; compliance by age, educational qualification level, health, experience of work, business and moral qualities to fulfill entrusted to the income and charges bodies tasks and to these persons it is official duties; legal status of these persons is determined by the Tax and Customs Codes of Ukraine and in unsettled by them part it is determined by the Law of Ukraine «On State Service», «Labor Code» of Ukraine and other legislative acts; a person performs his duties on the behalf of the state and by order of it, and the latter controls its activity in the case provided by the law, applies to him the means of compulsion; availability of constraints connected with hiring and passing of the service in the income and charges bodies; assigning of the special rank; payment for his work is carried out at the expense of the State Budget of Ukraine money.

It has been given reasons as to the necessity of the development and adoption of the Law of Ukraine «On the Service in the Income and Charges Bodies», in which it will be determined the structure of the system of the income and charges bodies as part of the civil service, legal, organizational and financial base of their activity, tasks, functions and powers, legal status of the officials of the income and charges bodies and also guarantees of their social and legal protection.

The structure has been worked out and proposals concerning of the content filling of this legal act have been made.

Key words: labor contract, labor relations, civil service, service in the income and charges bodies, personnel of the income and charges bodies, the official of the income and charges bodies, adoption of the service, passing of the service, termination of the service.

Гарнітура Таймс. Формат 60x84/16.
Наклад 100. Папір офсетний. Ум.-др. арк. 0,9.
Підписано до друку 25.03.2014. Замовлення 32.

Надруковано в «МП Леся».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи серія ДК № 892 від 08.04.2002.

«МП Леся»
03148, Київ, а/с 115.
Тел./факс: (066) 60-50-199, (068) 126-49-26
E-mail: lesya3000@ukr.net